Κλαίρη Θεοδώρου: Η τοποθέτηση της ιστορίας μου στην περίοδο του Εμφυλίου αποτέλεσε για μένα προσωπικό στοίχημα

01/12/2018

Κοινοποίηση στο Facebook

Κάντε Tweet στο Twitter

Η Κλαίρη Θεοδώρου επανέρχεται με το βιβλίο "Άλικες σιωπές", ένα ιστορικό μυθιστόρημα που πραγματεύεται την ιστορία μιας μεγάλης, απαγορευμένης αγάπης που συμπορεύεται με τη νεότερη ελληνική ιστορία. Με αφορμή της παρουσίαση του βιβλίου της στη Θεσσαλονίκη (Δευτέρα 3/12/2018 & ώρα 7μ.μ., στα Public Τσιμισκής), η αγαπημένη συγγραφέας μάς μιλά για το περιεχόμενο του βιβλίου της, για τις δυσκολίες που συνάντησε κατά τη συγγραφή του και κατά πόσο "αντικειμενική" υπήρξε κατά την αναφορά της στα ιστορικά γεγονότα.

Συνέντευξη στην **ΛΕΥΚΗ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗ**

Κυρία Θεοδώρου, θα ήθελα να μας πείτε λίγα λόγια για την μέχρι τώρα συγγραφική σας πορεία. Πότε και πως ξεκινήσατε, τι όνειρα κάνατε τότε, τι είναι για σας πλέον η συγγραφή και ποια η σχέση σας με το αναγνωστικό κοινό;
Δεν ήταν συνειδητή απόφαση για μένα η αρχή της συγγραφικής μου πορείας. Δεν είπα κάποια στιγμή ότι τώρα θα κάτσω και θα γράψω ένα βιβλίο. Έγραφα όμως πάντα, από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου, από παιδί ακόμα στην ουσία γραπτά που είχαν ως αποδέκτη εμένα την ίδια, τους γονείς μου και κάποιους στενούς φίλους. Κάποια στιγμή, το 2007, σε μια δύσκολη περίοδο της ζωής μου, ξεκίνησαν τα γραπτά μου να εξελίσσονται έτσι, ώστε να αποτελούν πλέον υλικό ικανό να γίνει βιβλίο. Και κάπως έτσι άρχισαν σιγά σιγά οι ιστορίες μου να απαιτούν – κατά κάποιο τρόπο- την έκδοσή τους, την παρουσίασή τους σε ένα ευρύτερο κοινό, την επαφή τους με περισσότερο κόσμο. Το 2009 λοιπόν κυκλοφόρησε το πρώτο μου βιβλίο με τίτλο «Salvadera».
Από τότε κι έπειτα μπήκε που λέμε το νερό στο αυλάκι και γεννήθηκε και ένα νέο όνειρο, αφού το πρώτο, εκείνο της έκδοσης είχε ήδη ευοδωθεί. Ήθελα όσο τίποτα άλλο να δω πάνω στο εξώφυλλο των βιβλίο μου το χαρακτηριστικό «Ψ» των Εκδόσεων Ψυχογιός, του εκδοτικού οίκου που ανέκαθεν θαύμαζα, που θεωρούσα πάντα τα βιβλία του συνώνυμο της ποιότητας. Τα κατάφερα στο τρίτο μου βιβλίο, στην «Αποικία της Λήθης» και από τότε νιώθω κυριολεκτικά ευλογημένη: που ανήκω σε αυτή την εκδοτική οικογένεια -γιατί για οικογένεια πρόκειται με όλη τη σημασία της λέξης- και που υπάρχει μια τόσο

καταπληκτική ομάδα που στηρίζει το κάθε μου βήμα.
Η συγγραφή είναι για μένα η προσωπική μου ψυχοθεραπεία. Η δυνατότητα να ξεφεύγω από τη ρουτίνα της καθημερινότητας, να γεννώ νέους ήρωες, να τους δίνω υπόσταση, σάρκα και οστά, να πλάθω νέους κόσμους, να εξερευνώ και να βασανίζω πολλές φορές τα εσώψυχά μου. Είναι μια διαδικασία μαγική και λυτρωτική, αλλά και επίπονη κάποιες φορές, μια ψυχική ανάγκη που είναι αδύνατο να αγνοήσεις ή να παραβλέψεις, αδύνατο να μην υποκύψεις στη γοητεία της και στους δρόμους που ορίζει.
Το αναγνωστικό μου κοινό είναι η κινητήριος δύναμή μου. Οποιοδήποτε σχόλιο, θετικό ή αρνητικό μου δίνει την ώθηση που χρειάζομαι για να συνεχίζω και να προσπαθώ να γίνομαι όλο και καλύτερη. Είναι λοιπόν μια σχέση αγάπης και ευθύνης αλλά παράλληλα και δέσμευσης.
ΑΛΙΚΕΣ ΣΙΩΠΕΣ ο τίτλος του νέου σας βιβλίου. Ο αναγνώστης που θα πάρει στα χέρια του τι είδους μυθιστορήματος θα περιμένει να διαβάσει;
Οι «Άλικες Σιωπές» είναι ένα ιστορικό μυθιστόρημα που πραγματεύεται την ιστορία μιας μεγάλης, απαγορευμένης αγάπης που συμπορεύεται με τη νεότερη ελληνική ιστορία. Ξεκινά στη Θεσσαλονίκη του 1935, λίγο πριν από τη δικτατορία του Μεταξά, εξελίσσεται στα γεγονότα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, κορυφώνεται στην εποχή του Εμφυλίου και του ανταρτοπόλεμου στα βουνά της Πιερίας, για να καταλήξει εντέλει σε πιο σύγχρονη εποχή, στον Οκτώβριο του 1990. Οι κεντρικοί ήρωες του βιβλίου, άνθρωποι που αγαπιούνται βαθιά, επιλέγοντας να καθοριστούν από αυτά που τους ενώνουν και όχι από τα τόσα πολλά που τους χωρίζουν, διχάζονται ανάμεσα σε αυτά που τους προστάζει η καρδιά τους και σε εκείνα που ορίζει η ηθική τους, στα όνειρά τους, σε ιδεολογίες κατασκευασμένες και απατηλές, που σύντομα μετατρέπονται στον χειρότερο εφιάλτη.
Τα προηγούμενα κοινωνικά σας μυθιστορήματα, Η ΑΠΟΙΚΙΑ ΤΗΣ ΛΗΘΗΣ και Η ΑΓΑΠΗ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΚΟΥΣΕΣ αγαπήθηκαν πολύ και σας έκαναν ευρύτερα γνωστή στο αναγνωστικό κοινό. Τι ήταν αυτό που σας οδήγησε στη συγγραφή ενός ιστορικού μυθιστορήματος;
Θα ακουστεί ίσως περίεργο, αλλά δεν βρίσκω εγώ τις ιστορίες, εκείνες

βρίσκουν εμένα. Η ιδέα μιας ιστορίας που ο κύριος κορμός της εξελίσσεται στην περίοδο του Εμφυλίου γεννήθηκε κατά τη διάρκεια ενός φωτογραφικού οδοιπορικού πριν από λίγα χρόνια στα εγκαταλειμμένα χωριά της Πίνδου. Πρόκειται για τα λεγόμενα «πλίνθινα χωριά», τα Κορέστεια στον επαρχιακό παραμεθόριο δρόμο που ενώνει την Καστοριά με τις λίμνες των Πρεσπών, που αιχμαλώτισαν τον φωτογραφικό μου φακό με το σκουροκόκκινο χρώμα τους, τη ρέουσα μελαγχολία της εγκατάλειψης στην ατμόσφαιρα και το βάρος της ιστορίας που κουβαλούσαν. Μιλώντας με λιγοστούς πλέον υπέργηρους κατοίκους σε κάποια από αυτά, έμαθα πολλά πράγματα που δεν γνώριζα σε σχέση με τα τραγικά συμβάντα του Εμφυλίου, καθώς και για τα παιδιά που πάρθηκαν -πολλές φορές με τη βία- είτε για να σταλούν από τον Δημοκρατικό Στρατό στις Ανατολικές Δημοκρατίες είτε για να οδηγηθούν στις Παιδοπόλεις της Βασίλισσας Φρειδερίκης Και κάπως έτσι, πέρα από τις εικόνες που έβλεπε και κατέγραφε το μάτι, άρχισε να γεννάει εικόνες και ιστορίες και το μυαλό. Αυτή ήταν λοιπόν η απαρχή του βιβλίου «Άλικες Σιωπές», αλλά και του επόμενου που θα ακολουθήσει, αφού κατά μία έννοια, παρόλο που αυτό θα μπορεί να διαβαστεί αυτόνομα και ανεξάρτητα από τις «Άλικες Σιωπές» θα αποτελεί τη συνέχεια χρονικά της παρούσας ιστορίας.

Η ιστορία του βιβλίου εξελίσσεται στη Θεσσαλονίκη από την εποχή της δικτατορίας του Μεταξά έως και τον εμφύλιο. Ποια η αφορμή και ποιος ο λόγος που αποφασίσατε να γράψετε για αυτή την δύσκολη για την Ελλάδα εποχή;

Η τοποθέτηση του πυρήνα της ιστορίας μου στην περίοδο του Εμφυλίου αλλά και σε όσα προηγήθηκαν, αποτέλεσε ένα προσωπικό στοίχημα για μένα. Επρόκειτο στην ουσία για μία εποχή, για την οποία δεν διδαχτήκαμε σχεδόν τίποτα στο σχολείο, μια περίοδο ταμπού, ακόμα και στις σημερινές συζητήσεις πολλών ανθρώπων. Ήθελα λοιπόν να μάθω πρώτα εγώ η ίδια τι ήταν εκείνο που παρακίνησε τους συμπατριώτες μου ελάχιστα μόλις χρόνια πριν να μετατραπούν σε αιμοβόρα κτήνη που δεν δίσταζαν να αλληλοσπαραχθούν, να φονεύσουν ακόμα και τα ίδια τα αδέρφια τους και στη συνέχεια να εντάξω αυτή τη γνώση στην μυθοπλασία που είχε ήδη αρχίσει να παίρνει σάρκα και οστά μέσα μου. Και κάπως έτσι, μέσω μιας ιστορίας που παρουσιάζει τον διχασμό και

την πόλωση, ακόμα και στα πλαίσια της ίδιας της οικογένειας, συνειδητοποίησα πως η πραγματικότητα ήταν δυστυχώς πολύ πιο ζοφερή απ' ότι νόμιζα. Γιατί δεν αλληλοσκοτώνονταν τότε απλά άνθρωποι που συνυπήρχαν και γνωρίζονταν όλη τους τη ζωή, αλλά ο καθένας σκότωνε το είναι του, αυτό που τον καθιστούσε άνθρωπο. Πρόδιδε τις αρχές του, ξερίζωνε την ψυχή του, αφάνιζε ακόμα και τα ίδια τα παιδιά του.

Πολλά τα ιστορικά πρόσωπα που αναφέρονται στην ιστορία σας και κοντά σε αυτά οι δικοί σας φανταστικοί ήρωες. Πώς επιλέξατε τους χαρακτήρες τους; Γενικά με βάση ποια κριτήρια διαμορφώνετε τους χαρακτήρες των ηρώων σας;

Το ίδιο που συμβαίνει με τις ιστορίες μου, το ότι δηλαδή εκείνες «βρίσκουν» εμένα και όχι το αντίθετο, συμβαίνει στην ουσία και με τους ήρωές μου. Εκείνοι με επισκέπτονται και μου συστήνονται σαν να είναι αληθινά πρόσωπα, έχουν όνομα, συγκεκριμένα χαρακτηριστικά – εξωτερικά και εσωτερικά- αδυναμίες, πάθη, όνειρα, ελπίδες και γενικότερα όλα τα στοιχεία εκείνα που καθορίζουν κάποιον ως πλήρη και λειτουργική οντότητα στον κόσμο τούτο. Και αφού γνωριστούμε, εκείνοι αρχίζουν να διεκδικούν τον ζωτικό τους χώρο μέσα στα πλαίσια που τους έχω εντάξει να ζήσουν. Δεν σας κρύβω άλλωστε πως πολλές φορές εκείνοι σύντομα αυτονομούνται κατά μίαν έννοια και σηκώνουν μπαϊράκι. Αλλού έχω σκεφτεί εγώ να τους πάω και αλλού εντέλει καταλήγουν.

Πολλοί ιστορικοί έχουν κατά καιρούς κληθεί να απαντήσουν στο ερώτημα αν υπάρχει «αντικειμενική ιστορία» ή «αντικειμενική αλήθεια». Η απάντηση είναι δύσκολη γιατί ο τρόπος που κάθε άνθρωπος αντιλαμβάνεται τα πράγματα είναι στενά συνδεδεμένος με τα βιώματά του, τα πιστεύω του, τις εμπειρίες του. Στο νέο σας βιβλίο καλείστε να αναφερθείτε σε ιστορικά γεγονότα. Πόσο κατά τη γνώμη σας «αντικειμενική» καταφέρατε να είστε; Εισχωρούν στα έργα σας οι προσωπικές σας απόψεις και βιώματα και, αν ναι, πώς ο αναγνώστης μπορεί τα διακρίνει;

Η αλήθεια είναι πως κατέβαλα μεγάλη προσπάθεια να μείνω όσο το δυνατόν πιο αντικειμενική γινόταν κατά τη διάρκεια της συγγραφής του

συγκεκριμένου βιβλίου. Λέω το «όσο δυνατόν», γιατί σαφέστατα θεωρώ πως δεν υπάρχει η απόλυτη, αντικειμενική αλήθεια σε τίποτα, πόσο μάλλον σε μια ιστορική περίοδο που χαρακτηρίζεται από τις πλέον αντικρουόμενες μεταξύ τους πηγές, ανάλογα πάντα με την πολιτική τους απόχρωση. Παρόλα αυτά επιδίωξα συνειδητά να μην πάρω η ίδια κάποια σαφή θέση μέσα από την εξιστόρηση αυτή που αποτελεί άλλωστε μυθιστορηματική γραφή και όχι ιστορικό έργο. Δεν ήταν πάντα εύκολο αυτό από τη στιγμή μάλιστα που η οικογένεια της μητέρας μου κατάγεται από τη Μακεδονία και τα παθήματά της στον Εμφύλιο ήταν πολλά. Προσωπικά νομίζω πως κατάφερα να διατηρήσω την ουδετερότητα και την αντικειμενικότητά μου, όπως κι αν έχει όμως αυτό είναι κάτι που μπορούν να το επιβεβαιώσουν μονάχα οι ίδιοι οι αναγνώστες.

Για να γραφεί ένα ιστορικό μυθιστόρημα απαιτείται προηγουμένως ενδελεχής έρευνα προκειμένου να καταγραφούν σωστά τα γεγονότα, οι τόποι και τα υπαρκτά πρόσωπα της εποχής που καταπιάνεται το μυθιστόρημα. Κατά την έρευνα σας ποιες πηγές χρησιμοποιήσατε; Δυσκολίες συναντήσατε;

Χρησιμοποίησα πολλές και διαφορετικές μεταξύ τους πηγές. Καταρχάς διάβασα πλούσια σχετική βιβλιογραφία, τόσο εγχώρια όσο και ξένη, ανέτρεξα στα αρχεία του κράτους, αλλά και σε εκείνα εφημερίδων της εποχής, συνέλεξα προσωπικές μαρτυρίες από ανθρώπους που έζησαν από κοντά τα γεγονότα που με ενδιέφεραν, είδα ταινίες και ντοκιμαντέρ που αναφέρονταν στην εποχή και τέλος χρησιμοποίησα πηγές από το διαδίκτυο που αξιολόγησα ως αξιόπιστες και εμπεριστατωμένες. Δεν ήταν καθόλου εύκολη η έρευνα που έγινε. Ήταν ιδιαίτερα χρονοβόρα και απαιτητική τόσο εξαιτίας της σωρείας σχετικών πηγών όσο και λόγω της αντιφατικότητας αυτών. Βασική αρχή μου πάντως ήταν να διαβάζω για το κάθε τι αναφορές που προέρχονταν και από τους δύο πολιτικούς πόλους, τόσο των αριστερών όσο και των δεξιών, ενώ τσέκαρα το οτιδήποτε από πολλές διαφορετικές μεριές, πριν αποφασίσω να το εντάξω στο βιβλίο.

Κυρία Θεοδώρου, διαβάζοντας κάποιος το βιβλίο σας υπάρχει κάποιο σημείο στο οποίο θα θέλατε να εστιάσει;

Στην πραγματικότητα θα ήθελα να εστιάσει σε όλα εκείνα που μας

ενώνουν ως άτομα και ως λαό και όχι σε αυτά που μας δίχασαν τότε και πολλές φορές μας διχάζουν ακόμα και σήμερα. Πιστεύω ακράδαντα πως η Ιστορία επαναλαμβάνεται και ο μόνος τρόπος να αποφύγει κανείς τον φαύλο κύκλο της επανάληψης είναι να μάθει από τα λάθη του παρελθόντος. Παράλληλα το βιβλίο αυτό εστιάζει στη δύναμη της αληθινής αγάπης και του έρωτα που καταφέρνει εντέλει να παρακάμψει τα πάντα: την πολιτική, το κοινωνικό κατεστημένο, τα πρέπει και τα δεν πρέπει, ακόμα και τον ίδιο τον πόλεμο.

Και μια τελευταία ερώτηση: Το βιβλίο σας χαρακτηρίστηκε από την Λένα Μαντά ως «βιβλίο – κόσμημα». Τι έχετε να πείτε για αυτό;

Νιώθω απίστευτα περήφανη και συγκινημένη κάθε φορά που διαβάζω τα σχόλια της κυρίας Μαντά τόσο στο εξώφυλλο όσο και στο «αυτάκι» του βιβλίου. Είναι κάτι παραπάνω από μοναδικό σαν συναίσθημα να χαρακτηρίζει έτσι το έργο σου κάποια που θαυμάζεις εδώ και χρόνια και σαφέστατα αποτελεί ζωντανό μύθο στο χώρο. Την ευγνωμονώ λοιπόν για τα καλά της λόγια και το μόνο βέβαιο είναι πως αυτά αποτελούν για μένα το απόλυτο κίνητρο: για να μη σταματώ και να προσπαθώ να βελτιώνομαι κάθε φορά και περισσότερο. Γιατί το να τη βγάλω ασπροπρόσωπη αποτελεί πλέον δέσμευση και προσωπική ευθύνη.

ΑΛΙΚΕΣ ΣΙΩΠΕΣ

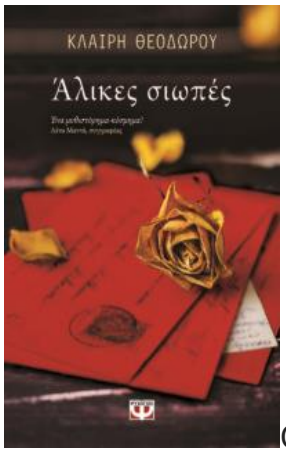

Θεσσαλονίκη 1935. Η Ηλέκτρα δεν έπρεπε να ερωτευτεί τον Δημήτρη. Ο Δημήτρης δεν έπρεπε να ερωτευτεί την Ηλέκτρα. Κι όμως, σε πείσμα των διαφορετικών κόσμων από τους οποίους προέρχονται, της αδυσώπητης δικτατορίας που ζυγώνει και του πολέμου που απλώνεται σαν μαύρο σύννεφο, ο έρωτας τους είναι κεραυνοβόλος, απόλυτος και συνάμα σαρωτικός. Σε μια εποχή όπου όλα

αλλάζουν και το σκοτάδι έχει κυριαρχήσει στο φως, σε μια κοινωνία που αδερφός προδίδει και σκοτώνει αδερφό, σε μια πραγματικότητα που τα πάντα – ακόμα και η ίδια η σιωπή – καθορίζονται από την πολιτική απόχρωση που τους αποδίδεται, εκείνοι δεν διστάζουν να ακολουθήσουν τον μόνο δρόμο που μπορούν, εκείνον που προστάζει η ψυχή τους. Και μάλιστα με όποιο τίμημα, με κάθε κίνδυνο, με μόνη ελπίδα το όνειρο που κάποιοι τους αρνήθηκαν να ζήσουν. Άνθρωποι διχασμένοι, μεταμορφωμένοι σε σαρκοβόρα θεριά σε έναν κόσμο, μια χώρα, μια πόλη, μια οικογένεια που παραπαίει στη δίνη του πολέμου. Όχι μόνο του μεγάλου, αλλά κι εκείνου του άλλου: του πιο βρόμικου και ανίερου, του πιο σπαρακτικού και άδικου, του εμφυλίου.
Πόσες φορές μηδενίζει το ρολόι της ζωής; Πόσες φορές μπορεί να ξεκινήσει κανείς από την αρχή; Και πόσο "άλικο" μπορεί να είναι το παρελθόν, όταν εισβάλλει απρόσκλητο με τη μορφή τετράγωνων, κατακόκκινων φακέλων στο παρόν ανατρέποντας το μέλλον;
Εκδόσεις Ψυχογιός